

De Preekstoel, Herentals

Voor de gelovige staat God aan het begin, voor de wetenschapper aan het eind van al zijn reflecties. Dit is een quote van Max Planck (Duits natuurkundige) die in 1918 de Nobelprijs kreeg voor Natuurkunde voor de ontwikkeling van de kwantumtheorie.

Misschien een ietwat vreemde uitspraak om even stil te staan bij wat gelovig zijn voor mij betekent en hoe ik deze ingesteldheid meeneem in mijn leven.

En ja, ik besef dat mijn getuigenis over dit thema me misschien kwetsbaar maakt, maar dat vind ik niet erg, wat ik denk, zeg en wat ik voel komt bij me altijd recht uit het hart én uit mijn geest, anders zwijg ik.

Maar spreken over al dan niet gelovig zijn is geen dagelijkse vraag, wie mijn ouders waren en welke opvoeding ik kreeg is daarbij fundamenteel geweest, dus ik neem even een aanloop!

Ik werd geboren in een gezin met 3 kinderen, zelf ben ik de middelste en heb ik een oudere en een jongere broer. Mijn moeder is geboren in Retie en was de jongste in een arbeidersgezin met 9 kinderen, 7 broers en 1 zus, haar vader was een kleine landbouwer en werkte in loondienst.

Langs vaders zijde ligt het iets anders, mijn vader was een enig kind, zijn ouders hadden een kruidenierswinkel in Arendonk, voor die tijd waren het kleine zelfstandigen. Retie was een zeer katholiek dorp, een gemeente met bijzonder veel landbouw, en na het werk werden de kinderen verwacht in de kerk voor alle soorten vieringen, ons moeder was een kajotster, ze was dus lid van de Katholieke arbeidersjeugd, van verschillende Godvruchtige genootschappen en geloof werd door haar nooit in vraag gesteld, ze kende haar gebeden vanbuiten en zong alle Latijnse gezangen van voor naar achter mee, ze was 's zondags aanwezig in de vroegmis, de hoogmis, het lof, maar ook bij de preken van de Spekpater (Werenfried van Straaten) en alle vieringen die er nog werden gehouden in de St Martinuskerk in Retie. Jaarlijks op bedevaart naar Scherpenheuvel was verplicht en mijn grootmoeder vroeg ooit aan de pastoor in Retie of tante Maria, ons moeders zus, die zeer goed en zeer graag handwerkte, dat wel mocht doen na het lof op zondag? Dat ze toch niet in de hel zou geraken? De pastoor had haar gezegd 'Leonie, God straft geen vlijtige handen', ons moemoe

was er sindsdien gerust in en er werden geen vragen meer rond gesteld!

Arendonk daarentegen was een 'rood' dorp, er waren verschillende sigarenfabrieken, mijn grootvader (° 1888) moest er als 11-jarig kind gaan werken, net zolang als het licht was moesten die kinderen er werken, ze mochten dan wel sigaren roken! In verkiezingsjaren kwam de pastoor langs in het atelier en riep de mensen op om voor de katholieken te stemmen, want 'God heeft uw hand vast' zei de pastoor dan. Voor mijn grootvader was dat genoeg om al zeker anders te stemmen, hem kon je veel minder van zijn overtuiging afbrengen, zelfs een pastoor slaagde daar niet in. In die tijd zaten uiteraard alle socialisten wekelijks in de kerk, men durfde daar niet van af te wijken want 'branden in de hel' was nooit ver weg.

Mijn vader had het geluk zijn volledig middelbaar te mogen doen in Turnhout, hij was destijds een van de weinigen die vanuit Arendonk met de fiets dagelijks naar Turnhout reed en daar de Latijnse heeft gevolgd. Mijn vader is met christelijke waarden opgevoed, maar volgde niet blind elke regel of verwachting, maar hij had zo zijn eigen visie op gelovig door het leven gaan, ik kon daar veel begrip voor opbrengen, ik kom er dadelijk op terug.

Wij, de kinderen gingen dus in Arendonk naar de katholieke school, tot het 3de leerjaar heb ik les gekregen bij de zuster Franciskanessen die een lagere school voor meisjes, St Clara hadden. Ik zeg bewust katholieke school, want begin 60-tiger jaren werd er in Arendonk een staatsschool gebouwd (ze is er trouwens nog) en onze vava zei tegen ons moeder 'ge gaat de kleinmannen nu toch naar die splinternieuwe school laten gaan zeker en niet naar de nonnen?' Ons moeder zou daarop geantwoord hebben 'ik denk er nog niet aan, de school van de Goddelozen', hoe dikwijls dat ze dat gezegd heeft weet ik niet, maar het was veel! Onbespreekbaar voor haar dat haar kinderen naar zo'n school zouden gaan.

Het leervak godsdienst kreeg in St Clara dagelijks aandacht, ik herinner me nog vragen uit de Mechelse catechismus die we moesten van buiten kennen, en op zaterdagvoormiddag werd de lesweek afgesloten met het bidden van een rozenhoedje, er was een beurtrol om de grote houten rozenkrans van juffrouw Alice te krijgen en dan moest je voorbidden tot het snoer was afgewerkt natuurlijk. Ik ben altijd een heel sociaal iemand geweest, voorbidden, in de vasten elke dag naar de kerk gaan om uw stickerkaart vol te krijgen, maar evengoed meegaan in de processie, ik

stond meestal wel ergens op de eerste rij en stelde zeker toen geen kritische vragen, het zou bij ons moeder ook niet gepakt hebben! Gelovig zijn was toen de evidentie zelf en ook best spannend, bij de jaarlijkse uitstap met ons gezin naar Scherpenheuvel kon ik samen met mijn broer niet snel genoeg in die zijkapel zijn, waar krukken en stokken en andere hulpmiddelen waren achtergelaten na miraculeuze genezingen, en wij maar wachten en wachten en iedereen bekijken die in de basiliek binnenkwam in de hoop dat we een mirakel zagen 😊 dat we dan live hadden gezien. Maar nooit geen mirakel meegemaakt!

Van Arendonk zijn we naar Turnhout verhuisd en volgde ik secundair onderwijs aan het H Grafinstituut, we waren de eerste lichting van het Vernieuwd secundair onderwijs, een onderwijsvernieuwing die nooit echt van de grond is gekomen, maar er wel voor gezorgd heeft dat mijn moeder me niet in de afdeling 'snit en naad' heeft gezet, iedereen zat in het VSO en na het middelbaar ben ik naar het regentaat gegaan, dat heette toen zo! De lerarenopleiding dus, een historische troef van het H.Graf, ze hadden een normaalschool én een regentaat, de groep wetenschappers waar ik inzat was de kleinste groep, we zaten er met 12 studenten en zijn uiteindelijk met 6 afgestudeerd. Ik heb toen naast wetenschappen biologie, scheikunde en aardrijkskunde bewust voor het keuzevak godsdienst gekozen, omdat ik dacht dat dat het gemakkelijkste keuzevak was (niet dus 😊) en dat ik later meer kansen had om een eigen klas te kunnen krijgen en dat was in die tijd ook wel zo. Biologie, wat ik bijna 30 jaar heb gegeven is geen hoofdvak, met 2 uur godsdienst erbij kwam ik wel een 4-tal uren per week in mijn eigen klas. Ik ben doodgraag klastitularis geweest en met die combinatie was dat wel een optie.

Een van mijn docenten toen, onze leraar biologie, is denk ik de eerste persoonlijkheid geweest die grote indruk op me maakte en z'n sporen naliet; eerst en vooral al door zijn verschijning, een echt zeer imposante man: groot, fors, zware uitstekende wenkbrauwbogen... als hij lessen kwam volgen wist je dat hij in aantocht was want in elk klaslokaal werd het dan even héél stil als hij passeerde. Een man met een enorme vakkennis, een encyclopedie op z'n eigen, hij kon in de vlucht elke vogel herkennen en als de situatie het toeliet was hij best ook humoristisch! Nog steeds ben ik onder de indruk van 2 scherpe stellingen die hij poneerde:

- In die tijd begonnen sommige mensen (zeker meisjes) met nog enkel vegetarisch te eten, onze leraar stelde dat dat normaal was, want zei hij- van het eten van dierlijke eiwitten word je wild 😊 ik dacht toen:

daar moet ik dus direct mee stoppen met vleeseten want dat gaat anders niet goedkomen met mij. Ik ben dan ook al meer dan 40 jaar vegetariër 😊

- En hij stelde ook dat religie begint waar de wetenschap eindigt, waar men fenomenen niet meer kan verklaren, kijkt men naar een hogere Goddelijke kracht die speelt. Hoe meer de wetenschap kan verklaren, hoe meer de Goddelijkheid dus opschuift.

Heel mijn leven heb ik die 2 stellingen megedragen, vooruitgang van de wetenschap is en blijft me boeien, God schuift soms ook voor mij nog altijd wat op en toch ...

De aarde is zo'n 4,5 miljard jaren oud, voor ons mensen is die aarde het middelpunt van een 'uitdeinend heelal'. Uitdeinend heelal, vanuit de middelpunt vliedende kracht begrijp ik dat, maar blijven uitdeinen in een onbegrensde omgeving is niet te vatten als mens. Evengoed probeer ik alle wetmatigheden die ik tegenkom in de natuur te begrijpen: de wetten van Mendel die de inzichten in de genetica hebben gevoed, de plezante Eureka-wet van Archimedes in zijn bad, of de wet van behoud van energie, die wet stelt dat niets écht vergaat maar enkel kan worden omgezet in een andere vorm van energie, alles is veranderlijk, maar niets verdwijnt dus écht; mijn verstand is té klein om zoveel bestaande wetmatigheden en zoveel kennis toe te schrijven aan een menselijk brein. Wetend dat de wetenschap en de artificiële intelligentie de komende jaren nog enorm zullen toenemen.

En dan wordt het voor mij pas echt moeilijk, zoveel wetmatigheden die er al lang voor de mensheid - de mens ontwikkelde zo'n 2,5 miljoen jaar geleden op aarde- waren, trachten we nog te achterhalen. We kennen sinds 2003 het menselijk genetisch genoom (= de juiste volgorde van meer dan 3 miljard deeltjes in ons erfelijk materiaal) , we kennen de evolutie van levende wezens, maar het eerste ontstaan blijft voor mij een groot raadsel. De oerknal ... allicht, maar dan een 'toevallige' enorme evolutie van ééncelligen over meercelligen naar andere levende wezens, gestructureerd volgens bepaalde wetmatigheden, voor mij is dat teveel toeval. Ik geloof dat er een Goddelijk Wezen is die de ruimte voorzien heeft, of dat een 'brein' is, laat ik in het midden. Om een uitdeinend heelal te maken en alle evoluties te voorzien die zich ondertussen hebben voorgedaan en zich nog zullen voordoen, daar is denk ik een brein zoals wij het kennen, te klein voor; maar het maakt me wel razend benieuwd wie of wat hierbij aan de

grondslag ligt, hier moet ik de wetenschap voorlopig loslaten en het in Goddelijke sferen gaan zoeken ! Ik geloof tegelijkertijd ook dat die schepper ons iets mooi wil geven, we hebben onze planeet gekregen, maar we bepalen zelf hoe we hiermee omgaan. En dat brengt me bij mensen die ik als voorbeeld zie om blijvend in te zetten voor dat goede, om niet op te geven om van onze planeet met al zijn bewoners iets mooi te maken.

Jaren geleden bezocht ik Mount Nebo, oftewel de Neboberg in Jordanië, het is een onmisbare stop voor religieuze reizigers, voor zowel Christenen als Joden en Moslims en andere pelgrims. Het was op deze berg dat volgens de overlevering, Mozes zou hebben uitgekeken over het Beloofde Land.

Ik was er in de vroege ochtend, de vallei was nog volledig gevuld met nevel en het was er zo stil, zo mooi, een hemelse openbaring. Een moment dat mijn voorzichtig gelovig zijn bevestigde, zoveel schoonheid, echt een goddelijke ervaring. Ik was niet de enige die daar hemelse stemmen hoorde, het maakte me zo intens gelukkig, zoiets van een 'kippenvel' moment.

En toch verlies je dat gelukzalig gevoel eenmaal je terug in de bewoonde wereld komt, waar mensen elkaar niet kunnen of niet willen verstaan. De vader van mijn jongste zoon is van het Midden- Oosten, ik ben er meer dan 10x geweest! Ik kwam er op plaatsen die bezocht worden door moslims, door christenen en door de Joodse gemeenschap, het bewijs van gezamenlijke religieuze voorvaders en toch kantelt die gezamenlijke voorgeschiedenis onmiddellijk in gesprekken! Nog steeds wordt er wanneer je gewoon over en met mensen spreekt bijgezegd 'jamaar dat zijn 'katholieken', of Soennieten of Sjiieten, of Alawieten ... welke strekking je aanhangt is belangrijk... in onze samenleving hoor ik dat nooit, wij praten niet over de mogelijke religieuze overtuiging van mensen! Ik heb meestal geen idee of mijn gesprekpartners christelijk zijn, of protestant of atheïst of nog iets anders zijn, dat doet er ook niet toe?

Religie en de beleving ervan is bij ons Westerlingen tijdens de 18e E, ruwweg dé Eeuw van de Rede of 'de Verlichting' in vraag gesteld. Kenmerkend voor de Verlichting was een toename van het vertrouwen op de wetenschap en logica en minder op religie en tradities, waarvan de prominente rol in het dagelijks leven aan het afnemen was. De wens een grotere rol toe te kennen aan de rede – in de zin van gebruik van het verstand in plaats van gehoorzaamheid aan religieuze dogma's en normen die werden voorgeschreven door leidende figuren binnen de kerk- daar kan

ik me zeker ook in vinden. Ik heb altijd heel graag de inzichten van o.a. Spinoza of Jean-Jacques Rousseau of Voltaire gelezen. Maar niet iedereen denkt of wil denken vanuit een Verlichte Geest!

Wanneer ik echter enkele jaren geleden nog eens op bezoek was in het midden oosten, kreeg ik vanuit mijn stad het bericht dat de zoon van een medewerker van onze stad zelfmoord had gepleegd. Een ganse dag ben ik daar kapot van geweest, uiteraard direct contact gezocht met die mensen, berichtjes gestuurd, mijn gedachten helemaal bij dat gezin. Wanneer ik het vertelde tegen een buurman in Amman had die totaal geen begrip, ik moest me dat echt niets van aantrekken want zelfdoding is 'haram', dat laat Allah niet toe het is verboden, zelfs verwerpelijk! Ik was verbouwereerd, wanneer ik hem vroeg of hij zich kon indenken wat dat voor de ouders en de familie mentaal betekende ... ja, dat is geen fijn nieuws, maar begrip was er totaal niet, de man ging gewoon over tot de orde van de dag! En dan krijg ik kortsluiting in mijn hoofd, hoe kan een 'God' die een meer dan prominente rol speelt in het leven van moslims, - alles maar dan ook alles in het dagelijks leven staat in het teken van God en gebed-, zo hardvochtig zijn en dat zijn volgelingen daar blind in meegaan? Het kan er bij mij niet in! Dan zou ik zo graag met hun God het gesprek willen aangaan om die in mijn ogen onmenselijke kant grondig bij te vijlen!

Het wordt in de realiteit soms helemaal kafka als je weet dat de drie grote monotheïstische wereldreligies zich allemaal beroepen op één en dezelfde bron. Zowel het Christendom, als de Islam en het Joodse geloof stellen dat Abraham hun aartsvader is. Je zou dan verwachten dat er bijzonder veel begrip moet zijn tussen mensen die deze religies aanhangen, maar niets is minder waar voor een groot deel van hen. Begrip tonen, naastenliefde, goed zijn voor elkaar, respect hebben voor elkaar ... het komt in zoveel godsdiensten terug terwijl godsdienstoorlogen schering en inslag waren in de geschiedenis en ook nu nog een bron van ellende kunnen zijn, de aanslagen in Zaventem en Maalbeek in 2016 is er een voorbeeld van. Als ik als 'een ongelovige' en dus als 'hond' beschouwd word door een andersgelovige, en daardoor vogelvrij verklaard word, dan heb ik het gehad met geloof of gelovig zijn, opnieuw is mijn verstand dan te klein. Tegelijk en gelukkig is religie voor veel mensen dé bron van inspiratie en verzoening en daar kan ik me wel perfect in vinden. Afhankelijk dus van de situatie, van het thema, van mijn gesprekspartners ... twijfel ik telkens weer tussen de 2 mogelijkheden, gelovig zijn of niet-gelovig zijn, zo dikwijls voel ik me eerder een agnost ... ik weet het niet hoe het allemaal juist in elkaar zit.

In de klas heb ik tijdens mijn lessen steeds waarden en normen als fundamenteel kader meegenomen in de opvoeding van jongeren die me werden toevertrouwd. Bijna 30 jaar gaf ik niet enkel in mijn godsdienstlessen, maar evengoed in mijn biologielessen mee dat 'andersdenkenden' ook denken, dat wetenschappelijke kennis en pedagogische inzichten kunnen evolueren en dat normaal, zelfs wenselijk is! Zo dikwijls heb ik jonge mensen als voorbeeld gegeven dat tijdens de generatie van mijn grootouders het normaal was dat op het einde van het schooljaar het kind dat de minste punten had gehaald een kroon werd opgezet met 2 ezelsoren en dat de andere kinderen van de klas dat kind mochten uitlachen, als we dat nu zouden riskeren komen ouders met Jef Vermassen op de proppen denk ik! Facebook gaat dan ontploffen waarschijnlijk! Situaties kunnen doorheen de tijd helemaal anders bekeken worden, voortschrijdend inzicht noemt men dat!

Dat elkaar respecteren evident is heb ik ze geleerd, ook al kan de achtergrond van iedereen zo verschillende zijn. Etnisch cultureel, sociaal, financieel, religieus ... de verschillen tussen mensen en hun gezinnen zijn bijzonder groot. Mensen zijn niet gelijk, wel gelijkwaardig, voor mij is dat een Christelijke waarde die nooit ter discussie staat.

Bepaalde mensen vind ik dan ook bijzonder interessant omdat ze deze overtuiging op een heel eigen manier uitdragen, X-ten zijn zoals ik dat ook aanvoel en X-ten zijn als het moeilijk is: ik las het boek van Père Gilbert, 'priester bij het uitschot' hij trouwde de flamboyante prins Laurent en Claire in 2003 en zegt hierbij het volgende in zijn homilie:

vriendschap was in mijn leven een waar sacrament: datgene dat ik uitreik als christen en als priester doorheen mijn opdracht als opvoeder gespecialiseerd in het bereiken van de jeugdbendes, en van om het even wie. "Ik breng het evangelie door mijn mond te houden". Want ja, hoe kan je over God spreken met jongeren die ontwricht zijn en die slechts verwerping kennen, haat en uitsluiting? Een God die van hen houdt, dat kunnen zij niet begrijpen. Zij kunnen inderdaad op geen enkele manier refereren naar één of andere vorm van menselijke liefde.

Alleen de solidariteit, de vriendschap zonder tegenprestatie, de lange strijd aan hun zijde om uit de afgrond te klauteren, met mijn 20 medewerkers, kunnen hen groter maken en hoop geven. Zij die dachten dat ze "definitief

onbruikbaar" waren, geloven nu eindelijk in zichzelf en in hun toekomst. Dat zijn onze sterkste troeven.

En dan zegt hij tegen het bruidspaar:

Claire en Laurent, wees mensen van barmhartigheid. Laten we het allemaal zijn, broers en zussen. De wereld gaat ten onder aan een gebrek aan barmhartigheid. Katholieken, protestanten, orthodoxen, moslims, joden, boeddhisten, atheïsten, agnostici, wees mensen van barmhartigheid".

Mensen zoals Père Gilbert, mensen met een uitgesproken mening, heb ik tijdens mijn leven meer ontmoet, mensen met de voeten op de grond, zeer interessante mannen ook met een roeping, maar die er geen gevolg aan gaven omdat het celibaat zo moeilijk lag of ligt. Ik huwde onlangs een fantastisch jong koppeltje, mensen met een bijzonder groot hart voor de medemens, Nick wilde priester worden maar koos voor de liefde ... ik heb hem uitdrukkelijk gevraagd zijn engagement voor de medemens verder te zetten en dat ging hij doen! Jonge mensen die andere jonge mensen aanspreken over 'zingeving' in het leven, hoe mooi kan het zijn. Zelfs een fantastisch persoon, een docent maatschappelijk werk die ik zo graag heb maar die het bijzonder moeilijk had met de gevraagde 'gehoorzaamheid' en zijn priesterroeping om die reden 'aan de haak' heeft gehangen, ik vind dat allemaal zo'n zonde van het talent, hier zou de kerk toch eens heel diep moeten over nadenken? Kunnen spreken met mensen die inhoud hebben, die niet oordelen en veroordelen, die het goede verpersoonlijken ... daar geniet ik van en brengt me terug naar mijn roots, naar mijn X-telijke opvoeding die toch als een rode draad door mijn leven gaat. Zowel als leerkracht en als burgemeester is proberen 'goed te doen' voor de medemens mijn uitgangspunt. Gewone en buitengewone mensen krijgen mijn volle aandacht, en ja ... mensen met een speciaal kantje -zoals Père Gilbert- hebben bij mij een streepje voor.

Maar evengoed het verhaal van onze H.Dimpna in Geel, die nog altijd de Geelse samenleving inspireert, ongeacht of er effectief een Ierse prinses gestrand is in Zammel of niet, draag ik uit! Zorgen voor de medemens, voor de kwetsbare medemens, voor de opgroeiende medemens, voor de oudere medemens ... het maakt niet uit. Zorgen en goed proberen te doen, 2 existentiële waarden die iedereen denk ik tijdens het aardse leven als opdracht heeft. Een opdracht die ik ook heb doorgegeven aan mijn kinderen en kleinkinderen.

Ik zei het al: de aarde is ongeveer 4,5 miljard jaar oud, elke mens op onze aarde, al wordt die mens meer dan 100 jaar oud, is een verwaarloosbare stip op de geologische tijdschaal. Waarom is het nodig om elkaar voor die korte periode de duvel aan te doen, te kleineren, te bezetten of het grote spirituele gelijk te willen halen? Goed zijn en elkaar graag zien, zo eenvoudig is het. Mijn nonkel schreef de tekst voor zijn herdenkingsprentje zelf, ik zou het niet beter kunnen zeggen waar het eigenlijk om gaat in het leven, dan de manier waarop nonkel Frans het verwoordt:

‘k Was een passant, en bij mijn strompelpasjes, vaak te voet deed ik veel fout en hopelijk ook wat goed. ‘k Was een passant, maak mij niet beter, het is mijn wens, maar ook niet slechter dan ik was, ‘k was slechts een mens. Ik ging terug naar ’t onbekende waaruit ik kwam. Ik groet je allen, heel galant, vaarwel, het gaat je goed, ‘k ben maar een passant.

Het blijft een uitdaging, geloven en of er iets is aan de overkant! Voor mijn moeder was dat zeker, alles in het teken van ‘uwen hemel verdienen’ en daar na de dood zeker proberen te geraken.

Ons vader -een man van weinig woorden- was kritischer, hij sprak tijdens onze winterse wandelingen over allerlei dingen die bij het leven hoorden, maar ook bij de dood! Ons vader had het over elke mens die mogelijks een deel was van een groter geheel; hoe groot dat geheel wel was en/of dat ooit af zou zijn dat geheel, was ook voor hem een mysterie.

Ik had een gouden vader, zo dikwijls denk ik aan hem en mis ik zijn goede raad! In het liedje van Stef Bos ‘papa’ is er een strofe die me telkens weer treft:

En jij gelooft in god
Dus jij gaat naar de hemel
En ik geloof in niks
Dus we komen elkaar na de dood
Na de dood nooit meer tegen
Maar papa
Ik hou steeds meer van jou...

Alleen al omdat ik ons vader zo graag zou willen terugzien, wil ik geloven en hopen op ‘iets’ dat er zal zijn na de dood, en als het helemaal meezit, ben ik misschien het stukje vlak naast hem in het ‘groter geheel’.

Dankjewel voor uw aandacht!

